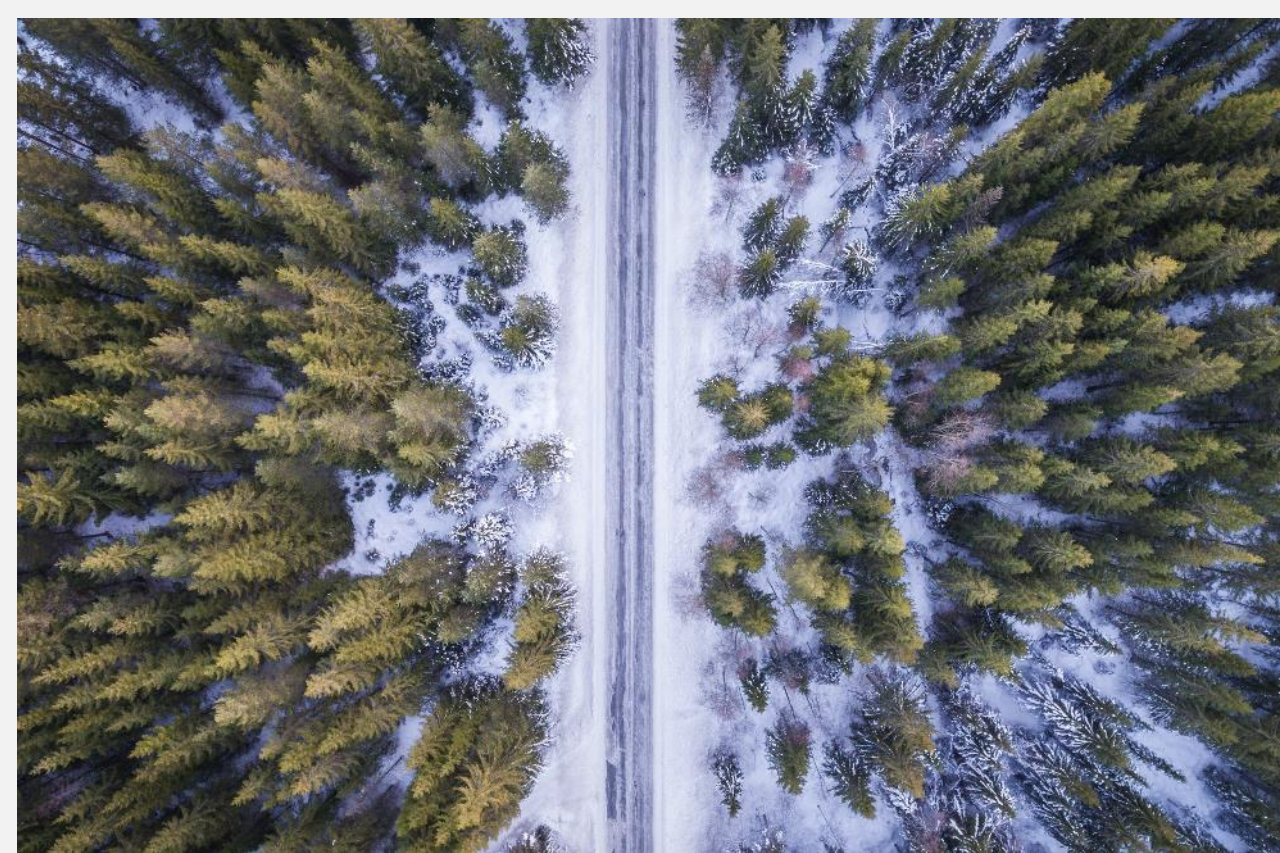

Κέντρο
Περιβαλλοντικής
Εκπαίδευσης
Βάμου

Πουλιά που μπορεί να δεις στην Κρήτη

Ενδημικά και μεταναστευτικά, στους υγροτόπους, τα δάση,
τα φαράγγια και τις ακτές.

Ενδημικά Πουλιά

Είναι αυτά που μπορεί να τα βρει κανείς σε όλη τη διάρκεια του χρόνου σε έναν τόπο.

Αποδημητικά ή μεταναστευτικά πουλιά

Πρόκειται για πουλιά που μεταναστεύουν (αποδημούν) και μπορεί κανείς να τα δει στην Κρήτη συνήθως την άνοιξη ή το φθινόπωρο σε μια στάση τους πχ σε έναν υγρότοπο για ξεκούραση και τροφή. Κάθε φθινόπωρο μετακινούνται από την Ευρώπη προς την Αφρική που έχει πιο ζεστό κλίμα κι επιστρέφουν ξανά στην Ευρώπη την άνοιξη, όταν πια το κλίμα είναι πιο ζεστό κι εκεί.

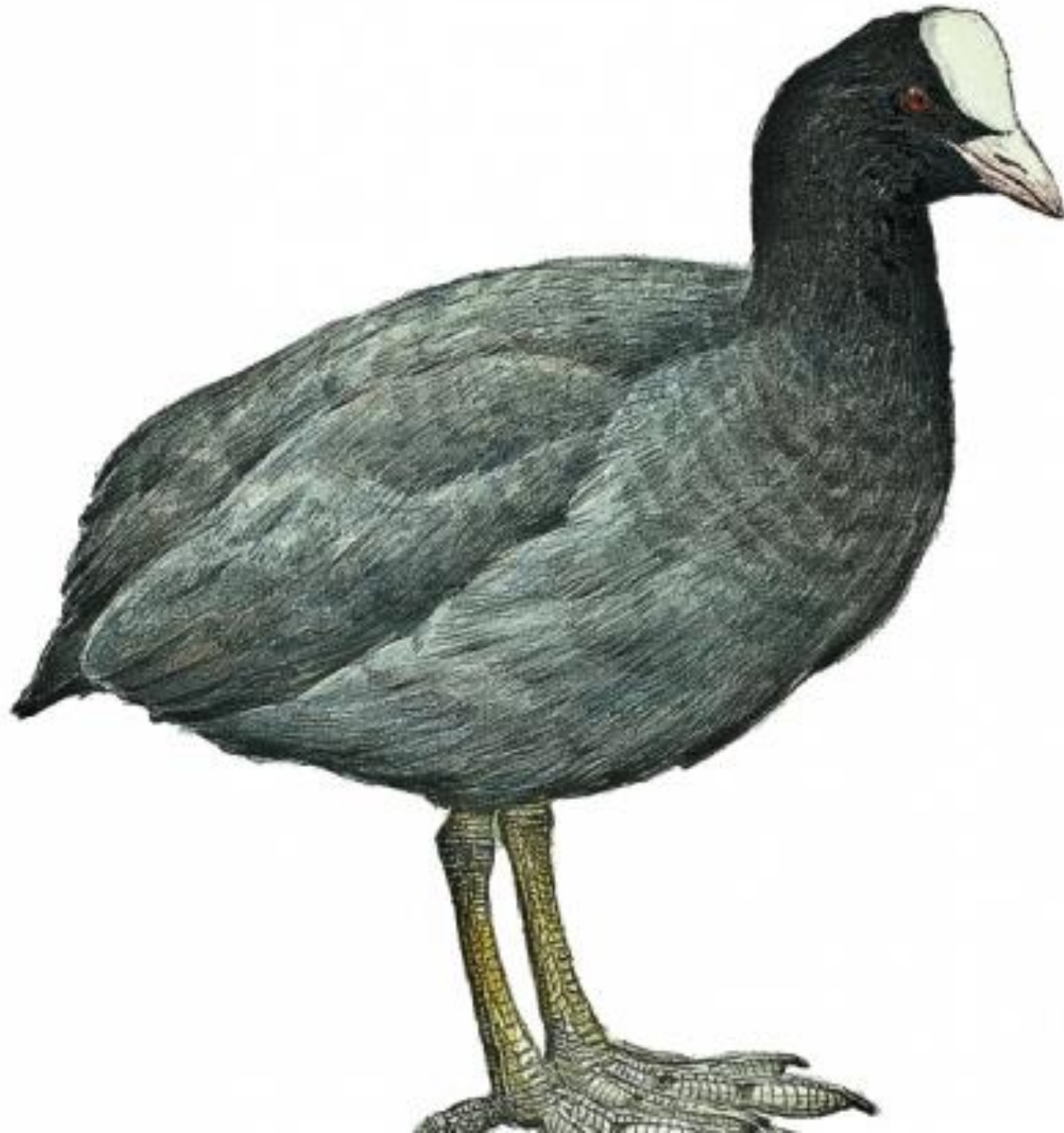
Αλκυόνη

Alcedo atthis

- Τη βλέπουμε στο νότιο Αιγαίο το χειμώνα (Νοέμβριο-Φεβρουάριο) σε ακτές, λιμάνια, όχθες ποταμών και λίμνες όπως αυτή της Αγιάς στα Χανιά.
- Τρέφεται με ψάρια, συχνά πολύ μεγάλα για το μέγεθός της και είναι ικανότατος βουτηχτής.
- Δεν φωλιάζει το χειμώνα, στη διάρκεια των περιφημων «αλκυονίδων ημερών» αλλά σχετικά αργά την άνοιξη.
- Συνδέεται με τον αρχαίο ελληνικό μύθο για τις «Αλκυονίδες μέρες».

Φαλαρίδα

Fulica atra

- Την ονομάζουν και «μαυρόκοτα» λόγω χρωματισμού.
- Διακρίνεται αμέσως από το λευκωπό ράμφος που προεκτείνεται στο κεφάλι σχηματίζοντας μια μετωπική πλάκα.
- Συχνά βρίσκεται σε πυκνούς καλαμώνες όσο και σε κοπάδια στα ανοιχτά νερά το χειμώνα.

Είναι το πιο κοινό είδος βουτόπαπιας, άρα μπορεί να βουτάει με ευκολία στα βαθιά νερά, ενώ για να απογειωθεί πρέπει να πλαταγίσει στην επιφάνεια του νερού σα να είναι «αεροδιάδρομος».

Γκισάρι

Aythya ferina

NHMC © Dougalis, P.

Καλαμοκανάς

Himantopus himantopus

- Είναι σπάνιο φωλιάζον είδος σε μερικούς από τους μεγαλύτερους υγροτόπους των νησιών του νοτίου Αιγαίου.
- Συχνότερα το συναντάμε ως μεταναστευτικό επισκέπτη ακόμα και στους μικρότερους υγροτόπους ή τις ακτές και τις αμμώδεις παραλίες την άνοιξη και το φθινόπωρο.
- Φωλιάζει σε αυτοσχέδιες «νησίδες» στα ρηχά νερά των αλμυρόβαλτων και των εποχιακών τελμάτων.
- Τις χρονιές με λίγες βροχές η αναπαραγωγή δεν πετυχαίνει.

Αβοκέτα

Recurvirostra avosetta

- Από τα πιο κομψά πουλιά των ελληνικών υγροτόπων. Αρμονικά ασπρόμαυρα σχέδια και παράδοξο ράμφος -που κατευθύνεται προς τα πάνω!- την κάνουν να ξεχωρίζει αμέσως. Προτιμά τα αλμυρά και υφάλμυρα νερά

- ❑ Με αναπαραγωγικό φτέρωμα στα δεξιά και με μη αναπαραγωγικό στα αριστερά.
- ❑ Φωλιάζει στα μέρη με πλούσια βλάστηση στο έλος και τα κανάλια του υγροτόπου.
- ❑ Αναπαράγεται σε παρόχθια βλάστηση, συχνά σε μικρές λίμνες, ακόμα και σε αρδευτικά κανάλια!
- ❑ Τρέφεται με έντομα, νύμφες εντόμων, μικρά ψάρια, βατράχια και γυρίνους. Γεννάει συνήθως δύο φορές τον χρόνο από 4-6 αυγά.

Νανοβουτηχτάρι

Tachybaptus ruficollis

- Πιο συχνά ακούμε τη φωνή της («κίρ-ρικ») μέσα από τους πυκνούς καλάμους, παρά τη βλέπουμε. Τότε όμως διακρίνεται από το ζωηρόχρωμο ράμφος της και τα λευκά σημάδια στο πίσω μέρος της.

Νερόκοτα

Gallinula chloropus

❖ Είναι υδρόβιο νηκτικό πτηνό της οικογένειας των Νησιδών, που απαντά και στον ελλαδικό χώρο.

❖ Είναι εντυπωσιακό πόσο αλλάζουν τα χρώματα των αρσενικών μέσα στο χειμώνα: από μια δυσδιάκριτη καφέ «μάζα» μετατρέπονται σε πολύχρωμα όμορφα πουλιά.

❖ Το ράμφος του έχει σχήμα κουτάλας (χουλιαριού).

Χουλιάρόπαπια

Anas clypeata

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Βάμου

- Η συνεχόμενη μονότονη φωνή του ποταμοσφυριχτή στις παράκτιες αμμοθίνες κοντά σε μικρούς υγρότοπους είναι ένα σημάδι ότι η φωλιά του βρίσκεται σε κοντινή απόσταση.
- Ο τοπικός πληθυσμός στην Κρήτη μειώνεται λόγω της έντονης τουριστικής ανάπτυξης στις παραλίες.

Ποταμοσφυριχτής

Charadrius dubius

NHMC © Ivonic, M.

Μελισσοφάγος

Merops apiaster

- Το πιο πολύχρωμο πουλί της Ευρώπης.
- Το μακρύ και λεπτό του ράμφος δείχνει ότι τρέφεται με έντομα (κυρίως μέλισσες και σφήκες).

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Βάμου

Συκοφάγος

Oriolus oriolus

- Από τα πλέον εύκολα αναγνωρίσιμα πουλιά (κίτρινο το αρσενικό, πράσινο το θηλυκό).
- Δύσκολα όμως εντοπίζεται μέσα στα φυλλώματα την περίοδο της αναπαραγωγής. Τραγουδάει πολύ όμορφα και δυνατά, ίσως μελωδικότερα και από το αηδόνι!

Κοκκινολαίμης

Erithacus rubecula

- Ο κοκκινολαίμης είναι συνηθισμένος κάτοικος των δασών μεγάλου υψομέτρου στα Βαλκάνια και τη βόρεια Μικρά Ασία.
- Το χειμώνα παρατηρούνται σε αφθονία σε πάρκα πόλεων, κήπους και καλλιέργειες.

Πευκοδρυοκολάπτης

Dendrocopos major

- Ένας αρκετά κοινός δρυοκολάπτης μεσαίου μεγέθους, που φωλιάζει σε κουφάλες δέντρων.
- Τρέφεται κυρίως με έντομα, αλλά και σπόρους ή φρούτα. Παρά το όνομά του είναι περισσότερο κοινός στα δάση βελανιδιάς.

NHMC © Trich

Καστανοκέφαλος Γλάρος

Chroicocephalus ridibundus

- Εκατοντάδες χιλιάδες καστανοκέφαλοι γλάροι διαχειμάζουν στην Ελλάδα, σε υγροτόπους και αγροτικές εκτάσεις.
- Τρέφονται κυρίως με σκουλήκια, έντομα και άλλα ασπόνδυλα.

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Βάμου

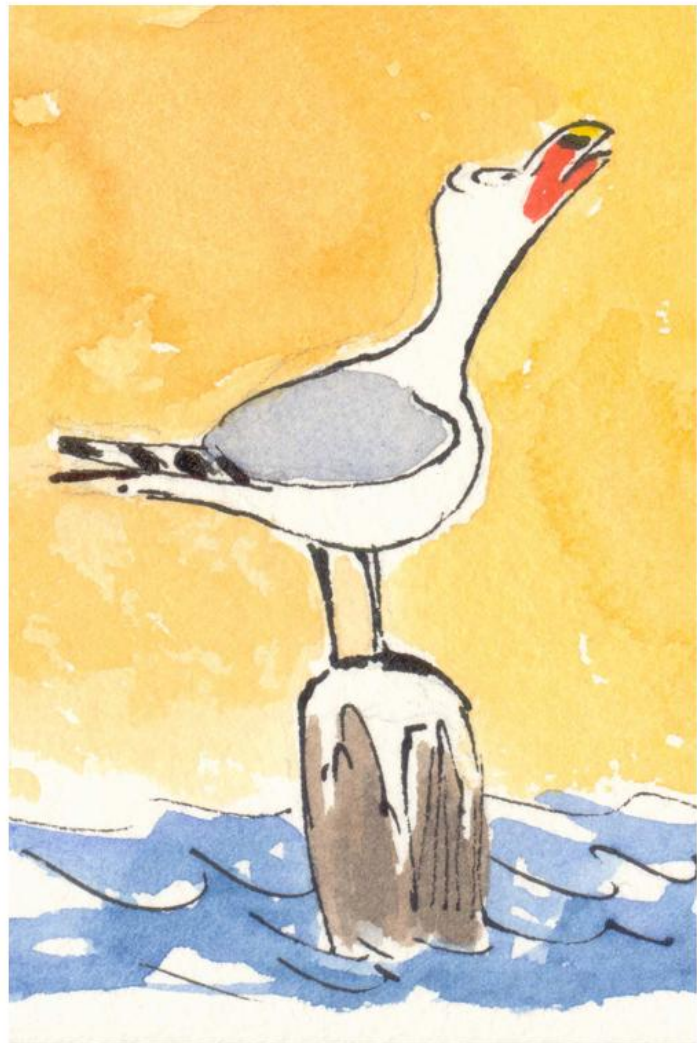

NHMC © Dret

Ασημόγλαρος

Larus michahellis

- Ο πιο κοινός γλάρος στη Μεσόγειο επισκέπτεται τους υγροτόπους, όπως εδώ τη λίμνη του φράγματος της Φανερωμένης στην Κρήτη, κυρίως για να "καθαριστεί" από παράσιτα καθώς τρέφεται πολύ συχνά σε σκουπιδότοπους της ξηράς και πολύ λιγότερο στη θάλασσα!

Αιγαιόγλαρος, σκίτσο: Β.Χατζηρβασάνης

Αιγαιόγλαρος

Larus audouinii

- ❖ Μοιάζει με τον κοινό Ασημόγλαρο, αλλά (κόκκινο) ράμφος και πόδια (ενώ ο Ασημόγλαρος έχει κίτρινα πόδια και ράμφος).
- ❖ Σε αντίθεση με έχει σκούρο τον Ασημόγλαρο που συναντάται σχεδόν παντού, ο Αιγαιόγλαρος συχνάζει αποκλειστικά στον παράκτιο χώρο και τις ερημικές ακτές.
- ❖ Αποφεύγει την ενδοχώρα, τους σκουπιδότοπους και το γλυκό νερό.

Σταχτοτσικνιάς

Ardea cinerea

- Ο σταχτοτσικνιάς είναι ο μεγαλύτερος ερωδιός της Ευρώπης.
- Φωλιάζει και ξεχειμωνιάζει στην Ελλάδα.
- Συχνά τον βλέπουμε μακριά από τους υγρότοπους, σε χωράφια αλλά και όπου αλλού μπορεί να εξασφαλίσει την τροφή του (ψάρια, καβούρια, σαύρες).

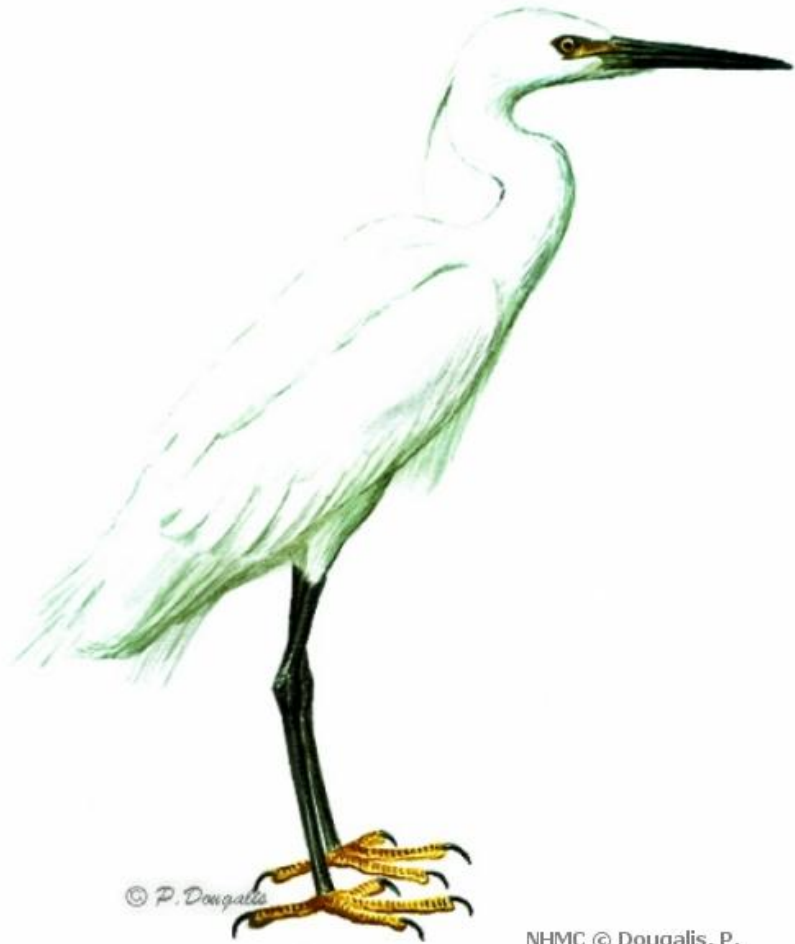
Αργυροτσικνιάς

Ardea alba

- Ένας ερωδιός των μεγάλων υγροτόπων, που τρέφεται με ψάρια, αμφίβια και ερπετά.
- Φωλιάζει σε αποικίες πάνω σε δέντρα ή εκτεταμένους καλαμιώνες.

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Βάμου

- ❖ Είναι κοινός επισκέπτης μικρών υγροτόπων στα νησιά, όπου μερικές φορές διαχειμάζει.
- ❖ Τρέφεται με ψάρια, αμφίβια και μεγάλα έντομα.

Λευκοτσικνιάς

Egretta garzetta

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Βάμου

NHMC © Avr.

Νυχτοκόρακας

Nycticorax nycticorax

- Είναι ένας ερωδιός με σχεδόν νυχτόβιες συνήθειες.
- Είναι πολύ ικανός στο κυνήγι των ψαριών και των αμφιβίων.

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Βάμου

NHMC © Dret

Κορμοράνος

Phalacrocorax carbo

- Ήδη από τον Ιανουάριο, οι Κορμοράνοι αρχίζουν να περιποιούνται την κόμη τους, και να ασπρίζουν χαρούμενοι για την άνοιξη που έρχεται.
- Ανοίγουν τις φτερούγες τους για να στεγνώσουν μετά τη βουτιά για ψάρεμα, καθώς δε διαθέτουν πλήρως αδιάβροχο πτέρωμα όπως άλλα νεροπούλια!

Χρυσαιτός

Aquila chrysaetus

- Ο πιο κοινός μεγάλος αετός της Ελλάδας.
- Συναντάται σε ορεινές βραχώδεις περιοχές και ανοικτές εκτάσεις με αραιή βλάστηση μακριά από τον άνθρωπο.
- Γυροπετάει για ώρες μέχρι να εντοπίσει τη λεία του, οπότε εφορμά με μεγάλη ταχύτητα.
- Τρέφεται με μεγάλη ποικιλία θηλαστικών και πουλιών ανάλογα με την περιοχή, αλλά η κύρια λεία του αποτελείται από λαγούς, πέρδικες και χελώνες, τις οποίες πετά από μεγάλο ύψος πάνω σε βράχια ώστε να σπάσει το κέλυφός τους.

- Ένας αετός μετρίου μεγέθους, που τρέφεται κατά κύριο λόγο με φίδια.
- Χρησιμοποιεί για φώλιασμα μεγάλα δέντρα στα κράσπεδα δασών.

Ένα από τα πιο γνωστά ριζίτικα (παραδοσιακά τραγούδια από τις ρίζες των Λευκών Ορέων) της Κρήτης είναι το «Σε ψηλό βουνό» που μιλάει για έναν αετό.

[Ακούστε οπωσδήποτε τον μεγάλο Κρητικό τραγουδιστή Νίκο Ξυλούρη να το τραγουδάει!](#)

Φιδιαετός

Circus gallicus

Μαυροπετρίτης

Falco eleonora

- Ονομάζεται και «Πειρατής του Αιγαίου» γιατί επιτίθεται σε μικρά μεταναστευτικά πουλιά, που διασχίζουν τη Μεσόγειο το φθινόπωρο, για να ταΐσει τους νεοσσούς του.
- 85% του πληθυσμού του ζει στην Ελλάδα που είναι πολύ σημαντική για την επιβίωση του είδους.
- Τρέφεται κυρίως με έντομα. Εμφανίζεται στην Κρήτη συνήθως την άνοιξη.
- Απειλείται από τα χημικά που χρησιμοποιούνται στη γεωργία και από δηλητηριασμένα δολώματα.

Πετρίτης

Falco peregrinus

- Το ταχύτερο πουλί του κόσμου. Εφορμά στη λεία του με ταχύτητα ως και 400 χλμ./ώρα.
- Είναι ισχυρότατο αρπακτικό, που σκοτώνει πουλιά στον αέρα, ακόμη και μεγαλύτερα από το μέγεθός του (αγριόκουρκος, καστανόχηνα).
- Το συναντάμε σε παράκτιους γκρεμούς και φαράγγια.
- Το χειμώνα κατεβαίνουν ζευγάρια από βορειότερες περιοχές στην Κρήτη για να ξεχειμωνιάσουν.

Σφηκιάρης

Pernis apivorus

- ❖ Ένα μεταναστευτικό αρπακτικό που τρέφεται κυρίως με έντομα.
- ❖ Το σκληρό πούπουλο κοντά στο ράμφος το προφυλάσσει από τα τσιμπήματα των σφηκών.
- ❖ Παρατηρείται κυρίως στο δυτικό τμήμα της Κρήτης από τα τέλη Ιουλίου έως το Νοέμβριο.

Όρνιο ή γύπας

Gyps fulvus

- ❖ Αρπακτικό πουλί που τρέφεται κυρίως με πτώματα ζώων.
- ❖ Στην Κρήτη ονομάζεται Καναβός ή Σκάρα ή Σκαροβιτσίλα.
- ❖ Με το γυμνό λαιμό του μπορεί και βάζει το κεφάλι του στο εσωτερικό του κουφαριού χωρίς να λερώνεται.
- ❖ Στην Κρήτη βρίσκεται ο μισός πληθυσμός της Ελλάδας και ο μεγαλύτερος νησιωτικός πληθυσμός στη Μεσόγειο και τον κόσμο.
- ❖ Απειλείται κι αυτός από τα δηλητηριασμένα δολώματα.

- ❖ Στην Κρήτη τον λένε και Κοκαλά, γιατί ειδικεύεται στα κόκαλα των νεκρών ζώων.
- ❖ Είναι το σπανιότερο είδος αρπακτικού πουλιού στην Ελλάδα και στα Βαλκάνια.
- ❖ Απειλείται από δηλητηριασμένα δολώματα και λαθροκυνηγούς.
- ❖ Ελάχιστα ζευγάρια έχουν απομείνει στην Κρήτη, ενώ στην υπόλοιπη Ελλάδα έχει εξαφανιστεί.

Γυπαετός

Gypaetus barbatus

NHMC © Fransson

Τσαλαπετεινός

Upupa epops

- ❖ Ως τα μέσα της δεκαετίας του 1980 στην Κρήτη, ο Τσαλαπετεινός αποτελούσε λαθραίο, κυνηγετικό θήραμα, με αποτέλεσμα οι πεδικοί πληθυσμοί του να είχαν πρόβλημα αναπαραγωγής, με λίγα ζευγάρια αναπαραγωγής να επιβιώνουν σε απομονωμένες θέσεις.
- ❖ Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 άρχισε η ανάκαμψη των πληθυσμών και σήμερα είναι πλέον ένα αρκετά συχνό αναπαραγόμενο είδος σε δασικές, γεωργικές αλλά και ημιαστικές περιοχές της Κρήτης(Ελλάδα).

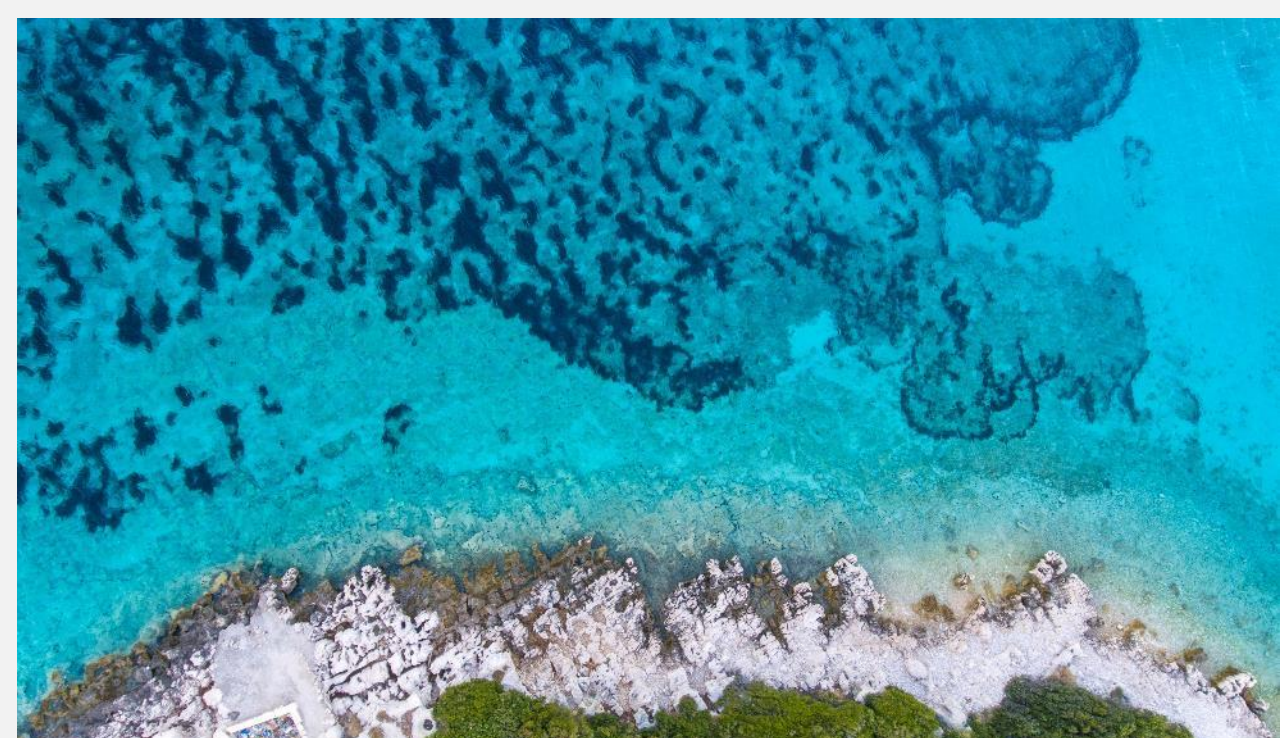
NHMC © Dref

Χαλκόκοτα

Plegadis falcinellus

- ❖ Ρηχό νερό με μπόλικη λάσπη στις όχθες μιας μικρής τεχνητής λίμνης μπορεί να έχει αρκετά σκουλήκια και προνύμφες εντόμων για τη Χαλκόκοτα στη διάρκεια μιας μεταναστευτικής στάσης.
- ❖ Σπάνιο και απειλούμενο είδος.
- ❖ Θεωρείται προστατευόμενο είδος που κινδυνεύει με εξαφάνιση.
- ❖ Είναι μεταναστευτικό είδος που ξεχειμωνιάζει νότια της Σαχάρας και επιστρέφει στην Ευρώπη στα μέσα του Απρίλη. Σχηματίζει μικρές αποικίες φωλιάζοντας σε πυκνούς καλαμιώνες ή συστάδες δέντρων.

Σύννοψη

Πηγές εικόνων και πληροφοριών:

- ☐ [Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης](#)
- ☐ [\(Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία\)](#)
- ☐ [Εγκυκλοπαίδεια της ελληνικής φύσης](#)
- ☐ Σακούλης, Α. Τα αρπακτικά πουλιά στην Κρήτη, Εκδόσεις Μύστης, Ηράκλειο 2010

- Αυτά είναι ένα μικρό μόνο μέρος της μεγάλης ποικιλίας πουλιών που μπορεί να δει κανείς στην Κρήτη.
- Για παράδειγμα, μόνο στον υγρότοπο της λίμνης Αγιάς στα Χανιά, έχουν καταγραφεί πάνω από 230 διαφορετικά είδη πουλιών!
- Τα πουλιά παίζουν σημαντικό ρόλο στην οικολογική ισορροπία, όπως είδαμε πχ καθαρίζοντας την από νεκρά ζώα, ελέγχοντας τον πληθυσμό εντόμων και ερπετών που αποτελούν τροφή τους κ.ο.κ.

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Βάμου

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Κεφαλάς Αποκορώνου, 73008 Βάμος

Τηλέφωνο: 28210 83230 / 28210 22976

E-mail: krevamou@gmail.com

Ιστολόγιο: <http://krevamou.blogspot.com>

